

1.5. ЕКЛЕКТИЗМ ЯК ОСНОВА ПРОЕКТНИХ ПРАКТИК У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ МОДИ

ЧУПРИНА Н.В., КОЛОСНІЧЕНКО М.В.

Київський національний університет технологій і дизайну
chouprina@ukr.net

Анотація. У дослідженні охарактеризовано принципи і засоби еклектизму як проектної практики у формуванні художніх образів в сучасній системі моди, а також визначено його основоположні закономірності та методи застосування в дизайні одягу як продукті моди. Обґрунтовано, що за допомогою застосування принципів еклектизму в дизайні костюма, можливо спроектувати індивідуальний та унікальний образ, який створює преференції для ідентифікації свого носія в суспільстві. В роботі визначено еклектизм як проектну практику та засіб формування модних тенденцій в сучасній системі моди. Охарактеризовано еклектику як асиміляцію різноманітних стилєвих елементів, запозичених зі всіляких культурних (у тому числі і субкультурних) систем, історичних стилів, напрямів мистецтва і архітектури, що мають якісно інші сенс та призначення, з подальшим узгодженням композиційного і стилістичного характеру модного образу.

Ключові слова: еклектизм, дизайн-діяльність, проекти практики, система моди, дизайн костюма, модний тренд, кітч, масова мода, стилістичний напрям/

Вступ. Функціонування системи моди на межі ХХ–ХХІ ст. перебуває в стані пошуку нових рушійних сил як у сфері проектування і розподілу продуктів моди, так і у сфері створення модних тенденцій та образів, які могли б привернути досвідченого масового споживача. Серед основних напрямів дизайн-діяльності, які використовують суб'єкти системи моди, все активніше використовується принцип змішання цих напрямів творчості з метою формування нових проектних практик, художніх образів та стилістичних вирішень. Сучасна структура моди дуже розгалужена, але велика частина її пропозицій заснована на еклектичних принципах, які виражаються в поєднанні кількох стилістичних напрямів в одній образній формі. Зважаючи на історичні передумови поширення еклектики в культурному середовищі і на переважно негативне ставлення до неї у більшості людей, є дуже цікавим аналіз реверсивного розвитку цього напрямку [2, с. 153–156].

Суть питання полягає у тому, що до еклектики ставилися як до прояву несмаку, який в ХІХ ст. стали називати кітчем, разом з тим сьогодні еклектичність та кітчевість стрімко втрачають такий негативний статус, що не може не означати набуття ними позитивного впливу суспільства [19, с. 120–122]. Їхні характерні риси можна виявити в переважній більшості моделей, які пропонує сучасна мода, сміливо використовуючи їх у будь-яких видах одягу та аксесуарів.

Постановка завдання. Повсякденне життя привчило людей до комфорту і практичності, тому що еkleктика набула суттєвого поширення і продовжує утримувати домінуючі позиції. Проте інтерес суб'єктів дизайн-діяльності викликає те, як еkleктика і кітч починають дифузно перетікати в ті сфери культурно-соціального життя людей, де одяг має більше значення (дрес-код, уніформа та ін.). Так, наприклад, офісний дрес-код, який має в цілому бізнес-орієнтацію, зазнав впливу еkleптики, а саме одного з її напрямів – стильового прояву *casual*, утворивши офісний варіант *business-casual*.

Результати дослідження та їх обговорення. Енциклопедична література відзначає, що «ідеологічний та естетичний еkleктизм, властивий сучасному простору мистецтва в цілому, і костюма зокрема, уможлиблює використання різноманітних сумішей знаків і зіткнення мов, залишаючи за собою право на акт зміни знаків від усвідомленого стандарту до емоційнішого» [16, с. 1530].

Сучасна мода також не обходить увагою формальне вбрання, яке має спеціальне призначення, наприклад, світський захід або звана вечерею, проте залишає нескінченний простір для творчого самовираження, дизайнерських експериментів і сміливих рішень, які втілюються за рахунок незвичайного крою, оригінального декору, нестандартних і дорогих матеріалів. Таким чином, еkleктика і кітч набувають статусу оригінальних інструментів творчості, що допомагають сучасним дизайнерам створювати образні рішення з метою урізноманітнити і розбавити звичну будову модного одягу.

Актуальність цього питання полягає в дослідженні еkleптики як творчого інструменту для створення нових і сучасних моделей одягу. «Несмак» напрямку еkleптики зумів привернути до себе професійну увагу представників творчих професій, які, розгледівши в них ефективні інструменти творчості, активно користуються ними в своїй професійній діяльності. Тому можна сміливо стверджувати, що тема еkleптичності завдяки своїй властивості проникати в будь-які стильові або художні напрями в культурній сфері людства буде актуальною ще тривалий час, незважаючи на мінливість смаків і потреб людства [20, с. 51–55].

Проте принципи такої асиміляції досліджено недостатньо, а тому вони потребують підвищеної уваги. У наш час важко простежити за кожним модним трендом чи стильовим напрямом, оскільки чистота конкретних стилів проявляється дуже зрідка, на відміну від поєднання різних стильових напрямів. Цю суміш обґрунтовано новим стильовим явищем в одязі, а саме еkleктизмом. У цьому контексті його можна визначити як основу проектних практик, яка поєднує кілька стилістичних напрямів. Відповідно, у широких колах споживачів масової моди все активніше виявляється тенденція створення індивідуального модного образу на основі використання доступних, промислово виготовлених і модних (завдяки сучасним засобам масової інформації) предметів одягу. Основним принципом при цьому є комбінування не тільки різноманітних предметів одягу, а й елементів костюма (як одягу, так і

аксесуарів), що представляють різні стильові та функціональні характеристики. При цьому, чим сильніше вони не поєднуються з позицій стильової, композиційної чи колористичної єдності, тим яскравіше виявляють індивідуальність свого носія, відображають його смаки й переваги (рис. 1, рис. 2).

Дослідники історії костюма і розвитку моди ХХ ст. вважають, що початок еkleктизму як засобу формування модних тенденцій в європейській моді поклали 1970-ті роки. У ті часи стала особливо актуальною тенденція придбання нетрадиційних предметів одягу і аксесуарів на «блошиних ринках», найбільш авангардним з яких вважався лондонський Портобелло. Еkleктизм цього періоду виявився через прийоми поєднання в одному комплексі костюма предметів одягу, що належали до різних стилів і напрямів. «Багатошарові ансамблі костюмів з матеріалів різних фактур і текстури увінчували незвичайні кристалі капелюхи із забарвленої в різні кольори норки», – так описує еkleктичне поєднання різних елементів в одному образі мистецтвознавець та журналіст С. Одоєвський [13].

Не в останню чергу еkleктизм моди 1970-х років сприяв тому, що в професійній сфері дизайну модного одягу відбулася заміна домінуючої системи проектування – ансамбль, який культивувався провідними Будинками високої моди в створенні презентаційних костюмів-образів та індивідуальних нарядів *haute couture*, змінився комплектом як відображенням найбільш практичного і раціонального принципу формування індивідуального гардероба споживача, що складався з невеликої кількості одиничних предметів одягу, які поєднувалися між собою (а часто й не поєднувалися) [27]. Саме в цей період ХХ ст. система моди отримала новий вектор розвитку – проектування і виробництво одиничних предметів одягу з максимальною варіативністю стильових рішень і композиційно-декоративного оформлення для розширення можливостей їх комбінаторного використання (рис. 3).

Вплив еkleктики на дизайн модного одягу посилювався у 80-х роках ХХ століття. В цей період змішались жіночність і мужність, утворивши стиль «унісекс», мілітаризм жіночих костюмів поєднали з романтичністю, а рок «приправили» гламуром. Крім того, широкий вибір різностильових речей, вплив популярних музичних виконавців, економічне піднесення і бажання виражати власну індивідуальність відобразились у повній свободі вибору речей, у їх комбінуванні. Люди все більше одягались так, як їм зручно, на власний смак і розсуд.

Одним із основних векторів розвитку суспільного життя 1990-х рр. також була еkleктика, спрямована на відображення дійсності у виборі одягу широкими масами, створення нової естетики, пошуку найвдаліших поєднань різних стилів. Така концепція призвела до того, що дизайнери одягу почали активно змішувати різні стилі, інколи ризикуючи опинитись на межі несмаку [10].

Рис. 1. Фрагменти колекції дизайнерських брендів, що поєднують в проектному образі прийоми еkleктизму: а – в – Dolce & Gabbana, колекція «pret-a-porter» (2017 р.); з – д – Jean-Paul Gaultier, колекція «haute couture» (2016 р.)

Рис. 2. Фрагменти колекції «prêt-a-porter» дизайнерського бренду Kenzo (2019 р.), що презентують «дифузний стиль», сформований на основі еkleктизму проектних характеристик різних короткострокових модних тенденцій

При цьому вони відштовхуються від потреб і побажань своїх постійних клієнтів та потенційних споживачів. Такі сміливі поєднання призвели до подальшої демократизації моди, а узагальнені модні

тенденції поступились індивідуальному смаку. Часто еволюція моди і розвиток форм костюма підпорядковуються різним принципам трансформації. Цю тенденцію можна аргументувати тим, що створення, виготовлення і розповсюдження одягу різного призначення як продукту моди в ХХ ст. практично повністю перейшли в сферу промислового проектування і рекламно-інформаційного поширення серед різних верств споживачів. У зв'язку з цим доцільно згадати тенденцію прискореного морального старіння одягу як продукту моди і заміщення його новими модними моделями, які несуттєво відрізняються від попередніх стильовим або композиційним вирішенням.

З огляду на це, ще одним аспектом формування еkleктики як проектної практики системи моди є факт, що морально застарілі моделі одягу не так швидко старіють фізично, а тому, змішуючись з новими моделями, продовжують своє існування, але вже в дещо зміненому функціональному та естетичному значенні. Як зазначається в дослідженні, мода хоч і стала пропонувати споживачеві вибір з безлічі варіантів, але основні види одягу, особливо чоловічого, варіювалися навколо одних і тих же асортиментних позицій. Збільшенню варіативності великою мірою сприяла тенденція комбінаторного формування колекцій з окремих предметів костюма, яка отримала назву «mix & match» (принцип стилістично грамотного поєднання в комплекті предметів одягу різних брендів як люксових, так і демократичних, а також елементів vintage, second hand та handmade). Цей прийом, що є по суті проявом еkleктики в костюмі, виражає пріоритетність індивідуального підходу до формування модного образу над диктатом швидкоплинних модних тенденцій (рис. 4). Це стало основою та визначило розвиток етномотивів у формуванні образу сучасного українського вбрання.

З іншого боку, модні інновації і створення модних образів всесвітньо відомими Будинками високої моди орієнтовані не так відкрито на маркетинговий успіх і фінансовий добробут. Одним з основних їхніх завдань як суб'єктів системи моди можна вважати розвиток естетичних властивостей продуктів моди, створення і впровадження модних інновацій, спрямованих як на формування тенденцій сучасного мистецтва і підвищення загальнокультурного рівня суспільства, так і на виявлення індивідуальних рис споживачів, які нівелюються масовим тиражуванням одягу [23].

Відповідно, в умовах функціонування сучасного суспільства масового споживання еkleктика популярна як прийом акцентування фрагментарності і багатогранності масової інформації на протизвагу цілісності, супідрядності основній ідеї, послідовності викладу і внутрішньої зв'язаності елементів. Хоча при цьому потрібно зазначити, що внутрішні суперечності розшифровуються не всіма авторами, хто використовує в своїй творчій діяльності проектні прийоми еkleктизму. У зв'язку з цим у сучасній системі моди виникла ситуація, коли «існуючі тенденції полістилізму, еkleктики, фрагментації в сучасному мистецтві,

у костюмі зокрема, демонструють еволюцію колажності, яка супроводжується поглибленням принципу її побудови – різноманітністю» [17].

Рис. 3. Дизайн-проекування та виробництво одиничних предметів одягу з максимальною варіативністю стильових рішень і композиційно-декоративного оформлення для розширення можливостей їх комбінаторного використання

Рис. 4. Принцип комплектної організації повсякденного одягу масового попиту (так званий принцип «mix & match»)

За умови, що костюм є багатокомпонентним, цей напрям має припускати наявність хоча б одного сполучуваного елемента у різностильовому наборі. Враховуючи теорію композиції та закони гармонійності, основними принципами створення нових моделей одягу на основі проявів еkleктизму в дослідженні визначено поєднання непокєднуваного, гармонійне колористичне вирішення, прийоми контрастів та нюансів, пропорційну врівноваженість значення кожного із задіяних стилів, змістовий чинник, доцільне поєднання різних фактур, декорування тощо. Також не можна забувати про правило трикомпонентності та позначення композиційного центру [4, 6, 15, 18].

Така тенденція, безперечно, вплинула на функціонування системи моди, яка вже не могла, як раніше, масово контролювати модні

тенденції та вибір споживача. Сучасний темп життя потребує зручного і практичного вбрання, яке могло б дати людині можливість підтримувати цей ритм і задовольняти свої потреби. Еклектика, завдяки своєму різноманітному інструментарію, вплинула на формування інших модних напрямів, одним із яких є *casual* [22]. Його розвиток був неможливим без впливу еклектики, оскільки саме вона поєднує в одному ансамблі різні за стилем речі, а отже, виражає свободу вибору одягу, підкреслюючи індивідуальність його власника [26].

Для кращого розуміння потрібно глибше проаналізувати етапи та чинники розвитку домінуючого наразі напрямку *casual*, що дасть можливість усвідомити межі впливу та подальших змін у цьому напрямі з позицій його відповідності критеріям еклектичності в сучасному дизайні одягу (рис. 5). Назва стильового напрямку кежуал (*casual*) походить від англійського слова «casual», що означає випадковий, повсякденний. Оригінальне значення цілком характеризує суть його проявів в одязі. Він бере початок у середині ХХ ст., трансформуючи та адаптуючи стильові риси та образно-проектні характеристики молодіжних субкультур 1940-х – 1990-х років [21].

Відповідно, передумовами широкого впровадження стильового напрямку *casual* в масове споживання були: протидія консерватизму, естетизація кітчу та еклектики, економічне піднесення 1980-х років, яке спричинило розвиток легкої промисловості, у тому числі масове виробництво одягу, вплив різноманітних субкультурних течій [34], філософія демократизму в одязі і природне прагнення людини до комфорту, пошук дизайнерами натхнення у повсякденності [22, с. 84–92]. Як бачимо, стильовий напрям *casual* є яскравою матеріалізацією еклектики в одязі.

Сьогодні існує величезна кількість брендів, які випускають одяг у дусі еклектики та *casual*, серед них: *Adidas, Armani, Ben Sherman, Burberry, Calvin Klein, Dolce&Gabbana, Fred Perry, GUESS, Hugo Boss, Lacoste, ZARA, Mango* та ін. [28].

Класифікація його властивостей та категорій вирішує проблему визначення чинників впливу вказаного модного напрямку на формування стильових рішень актуального одягу в сегменті так званої масової моди. Сьогодні *casual* можна поділити на кілька різновидів, основні з яких: *smart-casual, business-casual, street-casual, sport-casual, casual-glamour, all-out-casual, dressy casual*. При цьому доречно навести основні специфічні риси кожного з цих відгалужень розглядуваного модного напрямку (рис. 6 – 10), а саме:

- *Smart-casual* – це суміш аристократичних витоків у поєднанні з простотою, де немає місця зайвим і незручним деталям. Окрім того, «він також припускає ще і футболки, жилети, неформальні піджаки, шарфи» [3, с. 94];
- *Business-casual* – схожий на попередній піднапрямок, але він більш поширений серед офісних працівників, які поєднують ділове призначення одягу зі зручністю й елегантністю. Костюм має строгі

форми і силует, але його художнє і технологічне вирішення набагато колоритніше;

- Sport-casual – комплект предметів одягу, який має у своєму складі спортивні речі. Є також дуже поширеним і найзручнішим;
- All-out-casual – піднапрям, який поєднує в собі речі, ідеальні для звичайних прогулянок, відпочинку або подорожей;
- Street-casual – це переважно такі поєднання одягу, які можна побачити на вулицях міста у денний час. Це найпоширеніший різновид тренду casual, який дозволяє одягати абсолютно різні, навіть випадкові речі, які подобаються власникові найбільше завдяки їхній зручності або практичності. Здебільшого цей тренд поєднує sport-casual, casual glamour і просто таку суміш речей, яку дає можливість втілити певний гардероб;
- Casual-glamour – цей піднапрям характеризується більш витонченим підбором речей, які доповнюють аксесуарами, романтичними елементами, струнким силуетом;
- Dressy-casual – вільний прояв вбрання з натяком на вечірній вихід. Одяг у такому дусі можна одягати приблизно після п'ятої години вечора [12, с. 9, 10].

У 70-х рр. ХХ ст. почав формуватись підстиль street-casual, навіяний одягом англійських футбольних фанатів. До їхнього гардероба входили брендові речі, а саме конкретний бренд, який символізував улюблену футбольну команду. Саме такий образ уперше було названо casuals через його виражену повсякденність і неформальність. «Таким чином, навколофутбольний casual стає не просто стилем футбольних хуліганів, а й стилем самого життя» [34].

Таким чином, стильовий напрям *casual* почав прориватись на подіуми, де дизайнери запропонували сміливі рішення, поєднуючи речі, різні за стилем і призначенням [11, с. 17, 18]. Остаточним затвердженням *casual* як стильового напрямку стали 90-ті рр. минулого століття, і зараз він є найпоширенішим і найактуальнішим, вражаючи і модифікуючи інші стильові тренди, утворюючи різновиди, про які згадувалось вище. Відповідно, *casual* можна трактувати як можливість поєднання одягу, який може бути різним за стилем і призначенням, і бути доречним у повсякденному житті. Але також він є широким живаним у корпоративному дрес-кодi [403, с. 84–92]. Цей стильовий напрям виключає формальний і нарядний одяг, класику (окрім певних еkleктичних сумішей) у варіантах поєднання виробів як одного бренду, так і різних.

Слід наголосити, що в умовах функціонування системи моди еkleктика і *casual* утворили симбіоз, що стосується сфери майже кожного стилю, який розбавили комфортними речами, несумісними між собою. Наприклад, започаткуванню підвиду *casual glamour* сприяло бажання жінки мати жіночний вигляд, витончено і водночас зручно почуватися в одязі.

а б в г д е

Рис. 5. Фрагменти колекцій одягу масового попиту casual провідних дизайнерських брендів (2019 р.), які певною мірою суміщують проєктні риси інших стилів – спортивного, романтичного, етно:
 а – Akris; б – Etro; в – Jil Sander; г – Sacai; д – Hyke; е – Issey Miyake

а б в г д

Рис. 6. Моделі жіночого одягу *smart-casual* (а – в) та *business-casual* (г – д), розроблені провідними дизайнерськими брендами (2019р.):
 а – Fendi; б – Giada; в – Sandy Liang; г – Akris; д – Alberta Ferretti

а б в г д
Рис. 7. Моделі жіночого одягу *sport-casual* (а – в) та *all-out-casual* (г – д), розроблені провідними дизайнерськими брендами (2019р.):
 а – Iceberg; б – Salvatore Ferragamo; в – Fendi; г – Hermes;
 д – Monse

а б в г д
Рис. 8. Моделі жіночого одягу *street-casual*, розроблені провідними дизайнерськими брендами, 2019 р.:
 а – Fendi; б, г – Dolce & Gabbana; в – Hermes; д – Tommy Hilfiger

а б в г д

Рис. 9. Моделі жіночого одягу *casual-glamour*, розроблені провідними дизайнерськими брендами, 2019р.: а, г – Dolce & Gabbana; б – Giambattista Valli; в – Dries Van Noten; д – Genny

а б в г д

Рис. 10. Моделі жіночого одягу *dressy-casual*, розроблені провідними дизайнерськими брендами, 2019 р.: а – Chloe; б, г – Fendi; в – Mark Jacobs; д – Versace

Для речі у стилі *casual* загалом характерні: висока практичність, що досягається за рахунок вдало підібраних матеріалів з високим ступенем експлуатації, помірний декор або його відсутність, простота і чистота ліній, стриманий, але привабливий зовнішній вигляд [7].

Оскільки стильовий напрям *casual* поєднує в собі риси інших стилів (спортивний, романтичний, етностиль), він автоматично перебирає на себе їхні характерні риси, функції, матеріали, декоративні і кольорові вирішення. Наприклад, спортивний та етнічний стилі можуть додати костюму динамічності, зручності рухів, раціональності і простоти крою, яскравості; романтичний стиль може внести нотки жіночності, ніжності, чуттєвості. Таким чином, *casual*, підтримуючи певну характерність, адаптується до потреб різних споживачів.

Отже невинний розвиток нових стилів і модних тенденцій, домінування індивідуального вибору, а також вплив субкультурних течій та відомих діячів і дизайнерів стали потужним підґрунтям для поширення еkleктики в костюмі.

У ХХІ ст. еkleктика стала невід'ємною частиною колекцій багатьох модних дизайнерів, зокрема, серед відомих кутюр'є кінця ХХ ст., що створювали колекції високої моди, потрібно назвати В. Вествуд, Ж.-П. Готьє, Т. Мюглера, а також Дж. Гальяно та А. МакКвіна. Прикметною рисою їхньої творчої діяльності при цьому є продуманість і бездоганна сумісність кожної речі в складних комплексних ансамблях. «Подібні творіння високої моди неможливо назвати кітчевими, основа їх створення – еkleктизм», – стверджують мистецтвознавці М. Аксенова, Т. Євсєєва та А. Чернова [2, с. 424]. Еkleктика глибоко вкоренилась як нескінченне джерело натхнення, завойовуючи все більше і більше прихильників, позбувшись статусу несмаку, даремного осуду і висміювань.

За результатами дослідження, необхідно наголосити, що, як основа проектних практик, на початку ХХІ століття еkleктика активно займає позиції у середовищі одягу середнього класу. Утилітарні і бюджетні бренди, такі як *Zara*, *New Yorker*, *Bershka*, *Stradivarius*, *Pull&Bear* пропонують споживачу такий асортимент одягу, який міг би підійти для спорту, повсякденного життя, ділових і світських зустрічей, вечірніх виходів. Суміщуючи у кожній своїй колекції одяг для різноцільового призначення, вони автоматично пропонують споживачу поєднувати такий одяг між собою, натякаючи на актуальність і доцільність еkleктики.

Таким чином, у мейнстрім, що пропонується професійними модельєрами та дизайнерами, усе активніше вливається еkleктика, зароджена вуличною модою та антимодою, проте вже підкоригована і модно спрямована популярними дизайнерськими брендами та мережею магазинів як суб'єктами системи моди. Отже, на сучасному етапі функціонування системи моди і створення модних тенденцій, усе більше застосовується саме еkleктизм, який використовує у своїй професійній творчій діяльності велика кількість дизайнерів. Еkleктизм

як проектна практика в сучасній системі моди посів місце альтернативного варіанта напряму мінімалізму, також досить поширеного серед масових споживачів. Інакше кажучи, еkleктика не є проявом відсутності смаку. Вбрання, сформоване у дусі еkleктизму, має гармонійний вигляд, воно витримане в певному образному ключі, але в той же час не відповідає класичним канонам і правилам.

За результатами аналізу публікацій багатьох ЗМІ у сфері моди треба зазначити: деякі кутюр'є високої моди і дизайнери сегменту *pre-t-a-reporter*, зізнаються, що для них модні образи в руслі еkleктизму прийнятніше створювати, ґрунтуючись на рисах і властивостях певних джерел натхнення, зокрема історичних і художніх стилів, національних традицій та сучасного мистецтва. Таким джерелом натхнення для створення моделей модного одягу масового виробництва для багатьох дизайнерів і модельєрів (*Blumarine, Donna Karan, Marc Jacobs, Todd Oldham, Michael Kors, Anna Sui* й інших відомих дизайнерів «марок-концепцій» і торговельних марок сучасної системи моди) слугує мистецтво і культура ХХ ст. від ексцентричності європейської творчої богеми зразка 1920-х років до створення нестримних строкатих змішувань, властивих субкультурі хіпі в 1970-х роках, а також національних та етномистецьких мотивів (рис. 11, 12) [23].

Незважаючи на зовнішню строкатість і невиваженість, створювати моду в руслі еkleктизму не так просто. Гармонійно поєднувати несумісне заважає відсутність правил, норм, практичних рекомендацій і методик. У зв'язку з цим у роботі представлено кілька узагальнених рекомендацій для системного проектування модного одягу як продукту моди з використанням принципів еkleктизму. Відповідно, серед основоположних закономірностей дизайну модного одягу за принципами еkleктизму, необхідно звернути увагу на такі:

- комбінаторність асортиментних одиниць (одичних виробів) в складних багатокомпонентних комплектах костюма. Даний принцип припускає наявність хоч би одного критерію сполучуваності різних за стилем предметів одягу – форма, фактурне або декоративне оформлення, колорит, змістовий чинник та ін. Обов'язковою умовою при цьому є дотримання субординації-координації асортиментних одиниць при створенні проектного або художнього образу;
- доцільне поєднання стильових та образних характеристик, властивих різним часовим епохам і національним традиціям. Для реалізації того принципу необхідно подолати стильові канони, характерні для того або іншого початкового творчого матеріалу, адаптувати або цитувати різноманітні елементи кожного часового або художнього стилю. При цьому основним критерієм гармонійного впровадження даного принципу в дизайні костюма слід вважати досягнення естетичності образності комплекту костюма як модного об'єкту;
- гармонійне змішання різнорідних фактурних та текстурованих варіантів оформлення матеріалів, використаних при створенні

проектного або художнього образу. Як відомо з теорії композиції, матеріал різних фактур можливо узгоджено поєднувати в межах певної колірної гармонії або на основі нюансних колористичних співвідношень. Це сприяє досягненню в стильовому та композиційному рішенні костюма естетичності матеріалу, ґрунтованого на композиційних характеристиках пластики і фактури;

- грамотне використання яскравих насичених кольорів, що складають певну колірну гармонію, або в поєднанні з ахроматичними графічними рішеннями, оскільки еkleктика, як прийом поєднання несумісного, припускає яскраві нестандартні, не завжди природні, забарвлення і нетрадиційні, іноді недоречні, орнаменти. При цьому, як правило, відправною точкою для вибору колористичного рішення одягу як продукту моди, є прогностичні колористичні пропозиції на певний модний сезон. В результаті дотримання даного принципу, передбачається досягнення колірно-тонових співвідношень в рішенні модного костюма як продукту моди;
- створення інноваційних стильових рішень комплексу костюма як модного об'єкту (або комплексу модного одягу як продукту моди), як правило шляхом поєднання суттєвих ознак двох-трьох стилів, або комбінування основних ознак якого-небудь стилю зі специфічними властивостями інших джерел натхнення або інноваційними технологіями. Така асиміляція посилюється, як правило, поєднанням колірних, фактурних, декоративних особливостей кожного компоненту, примножуючи ефект еkleктичності в костюмі. Проте, при гармонійному грамотному використанні, вони виконують ролі як домінуючих елементів, так і акцентів, і сприяють досягненню естетичності та оригінальності та ідейного змісту.

Крім того, важливим є грамотне застосування характерних ознак еkleптики під час проектування колекцій модного одягу, щоб кінцевий результат демонстрував прояв не його негативних аспектів, а навпаки – позитивних, доводячи його зростаючий естетичний вплив на систему моди.

Висновки. Таким чином, сьогодні інтереси дизайнерів і мистецтвознавців спрямовані на аналіз і застосування негативних і позитивних ознак еkleптики, а також використання останніх як інструмента творчої виразності і джерела натхнення. Проте, щоб такі дослідження були максимально достовірними і адекватними, об'єктом цього інтересу варто вважати в цілому художній напрям еkleптики, який є провідним у питаннях поєднання не поєднуваного, його вплив на модні тенденції і наслідки цього впливу.

Глибокий конструктивний та аналітичний підхід для створення перспективної колекції модного одягу завжди потрібно закріплювати практичним втіленням сформованих ідей у моделі актуального модного одягу, оскільки будь-який теоретично-мистецтвознавчий аналіз наочно пояснює ключові положення використання кітчю та еkleптики як інструментів творчої виразності.

Рис. 11. Фрагменти колекцій провідних дизайнерських брендів, в яких адаптовано стильові характеристики «disco» до сучасних модних тенденцій: а – Yves Saint Laurent, 2017р.; б – Balmain, 2018/19 pp.; в – Elie Saab, 2018 р.; г – Marc Jacobs, 2017 р.

Рис. 12. Фрагменти колекцій провідних дизайнерських брендів, в яких адаптовано стильові характеристики «ethno» до сучасних модних тенденцій: а – Roberto Cavalli, 2016 р.; б, в – Etro, 2018 р.; г – Valentino, 2016 р.

Проведений нами аналіз явища еkleктизму в сучасній моді дає підстави зробити висновок, що ця проектна практика є невичерпним джерелом натхнення для дизайнерів, які є суб'єктами різних сегментів системи моди. Нами охарактеризовано, що за допомогою застосування принципів еkleктизму в дизайні костюма можливо спроектувати індивідуальний та унікальний образ, який завжди створюватиме переваги для ідентифікації свого носія. При цьому, якщо проектний образ достатньо органічний і привабливий, то його творець або носій можуть виявитися в числі кумирів масового споживача або навіть серед законодавців моди.

Література:

1. Адлер Б. Ф. Возникновение одежды. СПб. : Худ. типолитография Вейерман А. В., 1901. 84 с. : ил.
2. Аксенова М., Евсеева Т., Чернова А. Мода и стиль : современная энциклопедия. Москва : Аванта+, 2007. 480 с.
3. Ангел О. Ю., Кристерева К. Н. Стиль одежды – важнейшая составляющая успешной карьеры. Новосибирск : Издательство «Центр развития научного сотрудничества», 2015. 177 с.
4. Гусейнов Г. М., Ермилова В. В., Ермилова Д. Ю. Композиция костюма. Москва : Издательский центр «Академия»; 2004. 432 с.
5. Ергономіка і дизайн. Проектування сучасних видів одягу : навч. посібник / М. В. Колосніченко та ін. Київ : ПП «НВЦ «Профі», 2014. 386 с.
6. Ермилова В. В., Ермилова Д. Ю., Ляхова Н. Б., Попов С. А. Композиция костюма. Москва : Юрайт, 2019. 449 с.
7. Карманова А. Стиль casual : характерные особенности, разновидности, фирмы-изготовители. *Zapiskiprofana* : веб-сайт. URL: <http://zapiskiprofana.ru/stil-casual/> (дата звернення: 12.11.2013).
8. Колосніченко М. В., Пашкевич К. Л., Малинская А. Н. Основные факторы проектирования тектоничных форм одежды. *Creativitate. Tehnologie. Marketing* : зб. статей III Міжнародного симпозиуму [«Creativitate. Tehnologie. Marketing»], Кишинев : UTM, 2014, Vol. 3. С. 153–157.
9. Колосніченко М. В., Процик К. Л. Мода і одяг. Основи проектування та виготовлення одягу. Київ : КНУТД, 2011. 238 с.
10. Косарева Е. А. Мода. XX век. Развитие модных форм костюма. Санкт-Петербург : Издательство «Петербургский институт печати», 2006. 468 с. : ил.
11. Масленцева Н. Ю. Мода как предмет социокультурного анализа. Прага : Издательство «Vedecko vydavatelske centrum Sociosfera-CZ s. r. o.», 2014. № 2. 172 с.
12. Михеева М. А. Костюм как социальное явление. Оренбург : Издательство «Оренбургский государственный университет», 2009. 21 с.
13. Одоевский С. Неоклассика и китч. *Rus-art* : веб-сайт. URL : http://rus-art.com/ww/0/galleries/odoevsky_galery/page21r.html (дата звернення: 14.04.2016).
14. Остапенко Н. В., Колосніченко М. В., Луцкер Т. В., Колосніченко О. В. Дизайн-проектування виробів спеціального призначення. Київ : КНУТД, 2016. 320 с.
15. Пармон Ф. М. Композиция костюма. Одежда, обувь, аксессуары. Москва : Триада Плюс, 2002. 312 с.
16. Советский энциклопедический словарь / под. ред. А.М. Прохорова. Москва : Сов. энциклопедия, 1986. 1600 с.

17. Тканко О. Мода і кітч : метаморфози образів костюму. *Вісник ЛНАМ*. 2015. Вип. 26. С. 61–67.
18. Устин В. Б. Композиция в дизайне. Методические основы композиционно-художественного формообразования в дизайнерском творчестве. Москва : АСТ : Астрель, 2008. 239 с.
19. Хан-Магомедова В. Китч – язык нашего времени? *Декоративное искусство стран СНГ*. 2013. № 4 (415). С. 120–122.
20. Чупріна Н. В., Остапенко Т. М. Еклектизм як засіб формування модних тенденцій в сучасній індустрії моди. *Вісник ХДАДМ*. 2014. № 2. С. 51–55.
21. Чупріна Н.В. Система моди ХХ – початку ХХІ століття: проектні практики та чинники функціонування (європейський та український контексти) : монографія. К. : КНУТД, 2019. 476 с.: іл.
22. Яковлева М. В. Развитие моды в условиях кризиса. СПб : Издательство «Санкт-Петербургский государственный университет культуры и искусств», 2010. 132 с.
23. 100 Fashion Designers. Paris, [2005]. *Vogue* : веб-сайт. URL: <http://www.vogue.fr> (дата звернення: 18.07.2016).
24. Chuprina N., Kolosnichenko M. Complex approach to forming of the fashion system as the integrated phenomenon of modern society. *Tekstilna Industriya*. 2018. № 4 (Vol. 66). P. 3–34.
25. Krotova T. F. Conceptualizing of women's classic fashion style of the XX century : Method of studying of French couturier shert age in the world museum collections. *International Journal of Commerce Science and Humanities*. 2014. Vol. 2, № 3. P. 237–249.
26. Модні тенденції в дизайні. *Модні тенденції в дизайні* : веб-сайт. URL : <http://www.edf.edu.au/Foundation/Abilities/> (дата звернення: 29.07.2015).
27. Модні тенденції сезону. *Style.passion* : веб-сайт. URL : <http://style.passion.ru/uroki-stilya/kak-odevatsya-stilno/bazovyi-garderob.htm> (дата звернення: 19.03.2016).
28. Moda . [2001-2005-2018]. *Moda* : веб-сайт. URL : <http://www.moda.ru> (дата звернення: 27.07.2018).
29. *Modanews* : веб-сайт. URL : <http://modanews.ru/journal/atelie> (дата звернення: 11.09.2016).
30. *Modanews* : веб-сайт. URL : <http://modanews.ua/journal/industry> (дата звернення: 07.12.2018).
31. Spring/Summer 2019 Print Trend Reports Patternbank 2019. *Patternbank* : веб-сайт. URL : <https://patternbank.com/trend-reports/categories/108-spring-summer-2019> (дата звернення: 04.09.2017).
32. *Style* : веб-сайт. URL : <http://style.com/> (дата звернення: 28.10.2014).
33. *Style.com*. N.Y. [2006-2018]._ веб-сайт. URL : <http://www.style.com> (дата звернення: 28.06.2018).

34. Teddy-boys, Mods, скинхеды, футбольные хулиганы. *История casual стиля*: веб-сайт. URL: <http://www.be-casuals.ru/collections/295-istoriya-casual-stilya.html> (дата звернения: 24.03.2017).

ECCLECTISM AS THE BASIS OF DESIGN PRACTICES IN A MODERN FASHION SYSTEM

CHUPRINA Nataliia, KOLOSNIHENKO Maryna

The study describes the principles and means of eclecticism as a project practice in the formation of artistic images in the modern fashion system, as well as defines its fundamental regularities and methods of application in design of clothes as a fashion product. It is substantiated that by applying the principles of eclecticism in costume design, it is possible to design an individual and unique image that creates preferences for the identification of its wearer in society. The work defines eclecticism as a project practice and a means of forming fashion trends in the modern fashion system. Eclecticism is characterized as an assimilation of diverse style elements borrowed from all kinds of cultural (including subcultural) systems, historical styles, areas of art and architecture, which have qualitatively different meaning and purpose, with subsequent harmonization of the compositional and stylistic nature of fashion.

Key words: eclecticism, design activity, practice project, fashion system, costume design, fashion trend, kitsch, mass fashion, stylistic trend